

pandolo

Pandolo: pastirska igra v vzponu

Darja Valenčič

24. avgust 2015 24. avgust 2015 0:00

Mnogim še vedno neznana tradicionalna istrska igra pandolo zadnja leta dobiva vedno več privržencev. Tradicijo že več kot dve desetletji obujajo v okolici Kopra, zavzeti pandolaši pa so tudi v Prekmurju in okolici Slovenskih Konjic.

Vsak od treh članov ekipe se pri pandolu preizkusi tako v vlogi napadalca kot v vlogi obrambnega igralca. (Foto: Bojan Velikonja)

»Kakšna igra pa je to? Videti je kot nekakšen bejzbol,« so mimoidoči na muzejski ploščadi ob Metelkovi ulici v soboto upočasnjevali korak, ko so zagledali tri zaščitene obrambne igralce in napadalca s palico v rokah. Slednji se je trudil odbiti enajst centimetrov dolg leseni plošček čim dlje od začetne baze, cilj njegovih nasprotnikov pa je bil na obeh koncih ošiljeno paličico spretno ujeti oziroma jo čim prej ustaviti z nogami, potem ko se je dotaknila tal.

Ta igra res velja za predhodnico bejzbola in kriketa, prvotno pa so bili pastirji tisti, ki so si jo izmislili za krajšanje časa, in nomadi tisti, ki so jo menda iz stare Indije pa še od kod ponesli po vsem svetu. Pri nas so jo do šestdesetih let 20. stoletja igrali otroci v istrskih vaseh in mestih, pa tudi danes so Primorci tisti, ki jim gre zahvala za ohranjanje pandola, kot ji pravijo. Pred dvema letoma so jo vpisali v register žive kulturne dediščine in ob tej priložnosti priredili turnir pred Slovenskim etnografskim muzejem, ki se je prav tako spremenil v tradicijo. Minuli konec tedna so se pandolaši v Ljubljani zbrali že tretjič.

Bolje manj kot preveč

Pandolo se imenuje po elementu, ki igralcem povzroča največ težav – hitro leteči leseni paličici, ki jo odbijajo z maco, kot imenujejo kij, dolg natanko 55 centimetrov. Prvič mora napadalec pandolo zadeti v zraku, za kar ima na voljo tri poskuse, v nadaljevanju pa ga mora – kar je še težje – z udarcem dvigniti od tal in potem odbiti.

»V dobesednem prevodu iz stare italijanščine pandolo pomeni bebček. V določenih krajih je to tudi izraz, s katerim te poimenujejo, če poveš kaj neumnega,« nam je pojasnil 25-letni **Martin Stražar** iz kopske ekipe Mazza la Panda in hitro poiskal povezavo z igro: »Ekipa v napadu mora najaviti razdaljo od začetne baze do ustavljenega pandola, pri čemer pa ne sme pretiravati. Če se ekipa v obrambi ne strinja z oceno, lahko razdaljo izmeri s polaganjem mace in če so z oceno pretiravali,

izgubijo vse točke.«

»Ja, dogajalo se je že, da se je kdo uštel za manj kot polovico mace,« sta prikimala **Franc Banko** in **Dinko Nežič** iz prostovoljnega gasilskega društva Hrvatini, kjer ima pandolaška ekipa Mimoza močan podmladek. Samo včasih imajo mladi toliko drugih obveznosti, da vskočita stara mojstra, ki sta pandolo igrala že kot otroka. »Mamam smo odrezali štile od metel. Uf, koliko oken smo tudi razbili s pandolom,« sta se nasmejela dobrovoljneža ekipe, ki je aktualni in večkratni državni prvak v igri pandolo. V gasilskem domu ne vedo, kam z vsemi pokali, a pandolaša zanikata, da je skrivnost njihovega uspeha v izkušnjah. Bolj je po njunih besedah pomembna koordinacija, ki pri njiju že malo peša, okoli 70 odstotkov pa pripisujeta sreči.

Nista pomembna ne starost ne spol

Ena od številnih posebnosti pandola je torej tudi ta, da je to igra za staro in mlado. »Sploh niso potrebne nobene predispozicije, nihče ni privilegiran,« je prepričan 25-letni **Rok Prodan**, ki je pandolo začel igrati naključno pred dvema letoma prav na prvem ljubljanskem turnirju. Od takrat širi navdušenje nad igro, s katero se ohranja dediščina iz Istre, in zelo je zrasla tudi njegova večinoma študentska ekipa Strupene gosenice. Tokrat je s seboj pripeljal Ljubljančana **Martina Kamenška** in Koprčanko **Karin Favento**. »Najprej sem dolgo samo gledala, potem sem pa poskusila in mi je šlo. Super je, da tako preživiš lep dan na zraku in v dobri družbi,« je povedala ena izmed treh deklet na turnirju.

Na državnem prvenstvu pandolašev sicer tekmujeta dve ženski ekipi, med njimi sestre Bači, ki dosegajo lepe rezultate tudi v pomurski ligi pandolo. Da, tudi v Prekmurje se je razširila ta igra, malo tudi zaradi tega, ker so na levem bregu Mure njihovi dedki in pradedki igrali podobno igro. Edina razlika je bila ta, da so bile njihove palice na koncu zavite, odbijali pa so ravno ploščico.

Še bolj naključno se je pandolo pred desetimi leti razširil na Štajersko. Nekdo je na dopustu ob obali videl to staro pastirsko igro in začel organizirati turnir tudi v domačih logih. Tako je danes v občini Slovenske Konjice kar osem ekip, v Ljubljani pa so njihove barve bojevito zastopali Žički sončki iz krajevne skupnosti Žiče. »Zmagali smo v Hrvatinih, osvojili smo prekmursko ligo, zato ciljamo visoko,« so povedali v en glas malo za šalo, malo zares. A ko je v zraku pandolo, z njimi ni več heca. »Razložili so nam, da so se pri pandolu včasih kregali, kar je dalo igri poseben čar, mi pa smo to dobesedno vzeli,« se je nasmejela pisana družčina, ki za prihodnje leto že napoveduje, da bodo gostili turnir v pandolu.

Priložnosti za promocijo v tujini

Konec lanskega leta je Zveza društev igre pandolo Slovenije postala članica slovenskega olimpijskega komiteja, kar pomeni novo poglavje za pandolaše, ki se že povezujejo z Italijani in Španci. Skupaj bi lahko pripravili evropske projekte na temo tradicionalnih iger, je povedal predsednik zveze Martin Stražar. Na drugi strani se jim odpira sodelovanje s svetovno zvezo športov za vse TAFISA. Njegov predstavnik Wolfgang Baumann je bil navdušen nad sobotnim turnirjem. »Sveta ne sestavljajo samo športne igre, kot sta nogomet in košarka, zato potrebujemo ljudi, kot ste vi, da vračajo igre naših prednikov v današnje življenje,« je dejal in napovedal, da bi lahko pandolo prihodnje leto predstavili na njihovem festivalu v Indoneziji.

pandolo živa kulturna dediščina Zveza društev igre pandolo Slovenije Martin Stražar

olimpijski komite TAFISA Wolfgang Baumann Mimoza Žiče

POŠLJITE KOMENTAR

POŠLJITE POPRAVEK

Spremljajte prispevke na temo "Lokalno"

Tukaj vpišite vaš elektronski naslov

NAROČITE OBVESTILA

Obvestilo z zbranimi članki vseh tem, ki jih spremljate, pošljemo vsako jutro.

Seznam vseh naročil lahko na enem mestu upravljate preko povezave na dnu obvestila.